

Předkládaná studie o pobělohorských državách Karla staršího ze Žerotína vznikla v souvislosti s mým dlouhodobým zájmem o tuto zajímavou a v české historiografii kontroverzně pojiímanou postavu moravských dějtn. Zároveň vznikla v souvislosti se zpracováváním problematiky pobělohorských konfiskací. Původně měla být jednou z kapitol obecněji pojaté práce. Ukázalo se ovšem, že pro detailní vymezení problematiky proměn po Bílé hoře na šlechtických domínlích je nutno nejdříve alespoň ve formě sondy zvolit podrobný přístup; aniž by se ovšem práce stala souborem několika lokálních studií vlastivědného typu. Někdejší državy Karla staršího ze Žerotína se k takovému postupu zdály být z více důvodů velmi příhodné. Nacházely se v různých částech země, takže se do jejich osudů promítly rozmanité geografické podmínky. Před Bilou horou byly spravovány v podstatě jednotným způsobem. O to více v pobělohorské době vyvstala na povrch škála možností jejich dalšího vývoje. Na někdejších žerotínských panstvích je vytvářeli noví držitelé statků s různorodými představami o využití nově nabytých majetků.

Při sledování některých aspektů života v pobělohorském období vyvstávají mnohé zajímavé skutečnosti, které by při globálnějším pohledu nejspíše zanikly. Setkáváme se s celou řadou pozoruhodných situací i lidí. S osobami, příběhy, strukturami. Ocitáme se ve světě velkých idejí, až mnohem později přetavených do zjednodušujících legend o Růžovém paloučku. Zároveň se ale ocitáme ve světě politických

i ekonomických spekulací, kde se ony ideje střetávají s každodenními pragmatickými přístupy. Ocitáme se ve světě, kde jedněm přináší válka smrt a utrpení, zatímco druzí ji dovedou využít k vlastnímu prospěchu a obohacení. Ocitáme se ve světě, kde se zásadním způsobem proměňuje struktura a podoba společnosti ve shodě s tím, jak se rozdělují obrovské finanční částky a nesmírné pozemkové majetky, získané z konfiskací a nucených emigrací. Ve světě, kde více než mravní hodnota osobnosti znamená přístup k informacím a schopnost jich náležitě využít. Kde malý vrchnostenský správce se přes noc může stát vlivným císařským či zemským úředníkem. Ve světě, kde si voják v tornistře skutečně nosí maršálskou hůl. Ocitáme se ve světě, jenž je nám, kdo jsme prožili ekonomicky i společensky převratné poměry devadesátých let dvacátého století, důvěrně známý.

Tomáš Knoz
Vánoce 2000